

Hippische studie- en thesisonderwerpen

Elk jaar focussen heel wat studenten hun thesis of eindwerk op een hippisch onderwerp omdat ze gepassioneerd zijn door paarden. Gezien er nog heel wat onontgonnen gebied is in het onderzoek binnen de Vlaamse paardensector én het PaardenPunt Vlaanderen dankbaar gebruik kan maken van kwalitatieve werken, is dit niet alleen een zeer aangename, maar ook een erg nuttige manier om van start te gaan met een studieproject.

In dit dossier lijsten wij een aantal relevante / actuele onderwerpen op waarover de Vlaamse paardensector graag meer kennis wil vergaren. Wil je rond één van deze onderwerpen werken, neem dan gerust met ons contact op. Wij lichten je het onderwerp met veel plezier nader toe en brengen je indien nodig in contact met betrokken partijen.

Stel ons ook zeker op de hoogte wanneer je project klaar is. Kwalitatieve studies kunnen we indien gewenst eventueel op onze website plaatsen, verspreiden via een nieuwsbrief, bezorgen aan de betrokken partijen,... Zo wordt het maximum gehaald uit je harde werk.

Het is trouwens ook mogelijk om een onderzoek te combineren met een stage op PaardenPunt Vlaanderen.

[» Klik hier om meer te weten te komen over stages bij het loket.](#)

Reeds voltooide eindwerken

In de voorbije jaren werden uiteraard al heel wat interessante eindwerken in verband met paarden voltooid. Een aantal van deze werken staan reeds op deze website. Daarnaast publiceerden een aantal scholen een overzicht.

[» Klik hier voor een overzicht van de masterthesissen aan de KU Leuven \(tem 2010\).](#)

[» Klik hier voor alle eindwerken van de hogeschool Thomas More. \(Zoek op het trefwoord "paard"\).](#)

Verkeersveiligheid | Paard op de baan? Kalm aan!

Elk jaar raken in Vlaanderen tussen 17 en 40 ruiters en menbers gewond in het verkeer (cijfers FOD Economie). Er vielen door de jaren heen bovendien al heel wat zwaargewonde en zelfs dodelijke slachtoffers.

Het aantal recreatieruiters en -menbers in Vlaanderen blijft "boomen". Hoewel zij zo vaak mogelijk voor trage wegen en bospaden kiezen, zijn zij meestal genoodzaakt om een deel van hun wandeling op drukkere wegen af te leggen. De andere weggebruikers die ze daar tegenkomen, beseffen steeds minder goed dat paarden gevoelige dieren zijn die snel schrikken en dan proberen weg te vluchten. Onderzoek wijst uit dat men bijvoorbeeld vaak niet vertraagt en afstand houdt. Dit is nochtans verplicht. Nodeloos te vermelden dat dit in het verkeer grote gevolgen kan hebben.

In 2011 ging het Vlaams Paardenloket van start met heel wat initiatieven rond verkeersveiligheid.

Na eerst en vooral een onderzoek gevoerd te hebben naar de pijnpunten, werd een campagne ontwikkeld om de andere weggebruikers te sensibiliseren. Binnen deze campagne lanceerde het loket al heel wat initiatieven.

Een studie omtrent verkeersveiligheid voor paarden op de openbare weg is meer dan welkom: Update van de onderzoeken, evaluatie van de campagne, verdere studie naar de problematiek, voorstellen van oplossingen,...

Bekendheids- en tevredenheidsonderzoek vzw PaardenPunt Vlaanderen

In 2011 voerde het Vlaams Paardenloket een tevredenheids- en bekendheidsonderzoek naar haar dienstverlening. Op basis hiervan werden verschillende werkpunten gedefinieerd.

Een opvolgende studie dringt zich ondertussen op. Is de bekendheid van het Vlaams Paardenloket gegroeid? Zijn onze contacten nog steeds tevreden? Hebben we de werkpunten goed aangepakt? Weten ze dat we nu PaardenPunt Vlaanderen zijn? Hoe bekend is het PaardenPunt Vlaanderen?

Economische waarde Vlaamse paardensector

In 2008 publiceerde de Vlaamse overheid een onderzoek naar de economische waarde van de Vlaamse paardenhouderij. Hieruit bleek dat maar liefst 200.000 Vlamingen op regelmatige basis paardrijden. Er waren minstens 150.000 paarden in Vlaanderen aanwezig en de sector leverde ongeveer 215 miljoen euro toegevoegde waarde aan de Vlaamse economie.

Enige jaren later is het aantal paarden in Vlaanderen erg gestegen en ook een aantal andere cijfers uit de studie zullen allicht verouderd zijn.

Daarom is het PaardenPunt Vlaanderen op zoek naar een student die (een deel van) het economisch belang van de paardenhouderij opnieuw wil onderzoeken.

Sociaal-maatschappelijke waarde van de Vlaamse paardenhouderij

De mensheid heeft aan het paard een bijzondere status gegeven. Zij kende hem de titel 'edel' toe. In het maatschappelijke gebeuren bestaan nog andere uitdrukkingvormen die wijzen op een bijzondere band tussen mens en paard:

- Het Belgisch trekpaard zit in onze genen. Overal waar het verschijnt oogst het spontaan respect en sympathie. 'Het paard met de brede pijpen' krijgt dadelijk een plaats in het hart van de kinderen.
- In meerdere films, boeken, en tv-series speelt een paard een vooraanstaande rol. Het is er steeds een hulpvaardige, betrouwbare vriend die altijd klaar staat en de mens ter hulp komt.
- Een behoorlijke groep mensen is gebeten door de 'paardenmicrobe'. Die laat hen niet meer los. Hun liefde voor het paard gaat erg ver. K osten noch moeite worden gespaard voor het welzijn van hun geliefkoosd dier.

Deze medaille heeft echter ook een keerzijde: Wie met paarden begaan is, stelt vast dat niet iedereen dezelfde positieve waardering heeft voor het paardengebeuren. Het paard/pony krijgt niet de plaats in de samenleving die het op basis van zijn status verdient. Waarschijnlijk is het juist wanneer gesteld wordt dat de negatieve reacties, de situaties van intolerantie, de vooroordelen ... niet gericht zijn naar het paard op zich, maar eerder slaan op 'veruitwendigingen' in dat omgaan van mens met paard:

- "Paarden zijn een zaak van de rijkelui. Die hoeven niet alle voordelen te hebben."
- "De paardenwereld = zwart geld en bedrog".
- "Het stof van het oefenterrein is hinderlijk, paarden/pony's op de rijweg zijn gevaarlijk".
- ...

Het paard roept emoties op, zowel 'voor' als 'tegen'. Of het paard een plaats moet krijgen in de samenleving is niet de vraag. Het gaat over welke plaats dat moet zijn, over welke bejegening gepast is en maatregelen evenwichtig zijn.

Binnen dit kader kan de student uitzoeken hoe de Vlaamse maatschappij de paardenwereld bekijkt: Welke vooroordelen bestaan er? Waar komen deze vandaan? Wat vindt de Vlaming positief aan paarden, paardensport, paardenhouderij, ...Daarnaast kan gekeken worden naar de reële sociaal-maatschappelijke bijdrage die de Vlaamse paardenwereld levert. Denk hierbij aan de inzet van het paard voor therapie, paardrijden voor personen met een handicap, zorgboerderijen, paardenkampen en plattelandsklassen, landschapsintegratie, sport, toerisme, recreatie, veiligheid, ...

Fiscaliteit in de Vlaamse en Europese paardensector

In 2005 schreef Sophie Van Bunder een interessant eindwerk rond fiscaliteit in de paardensector. Dit document werd door vzw Vlaams Paardenloket reeds vaak geraadpleegd. In haar 50 pagina's tellende studie was Sophie Van Bunder verplicht om enkele interessante aspecten onbelicht te laten.

“Omdat het onmogelijk is om in een werk van vijftig bladzijden alle onderwerpen i.v.m. fiscaliteit en de paardensector te behandelen, heb ik me in deze studie beperkt tot de toepassing van de belasting over de toegevoegde waarde en de personenbelasting op maneges, paardenfokkerijen, dekstations, landbouwers en particulieren met paarden. In België zijn ook wel een aantal paardenhouderijen gevestigd in de vorm van een vennootschap. Maar omdat de bespreking van de vennootschapsbelasting toegepast op de paardensector onderwerp is voor een eindwerk op zich, behandel ik deze belasting hier niet. Ook de rechtspersonenbelasting, waaraan de verenigingen zonder winstoogmerk onderworpen zijn, is niet in dit werk besproken.”

Sophie Van Bunder – Fiscale Wetgeving Toegepast op de Paardensector - 2005

Het opvullen van deze hiaten kan veel nuttige informatie verschaffen aan de Vlaamse paardensector. Na bijna 10 jaar is de originele studie misschien ook aan een update toe.

Daarnaast is er ook nood aan een studie die de stand van zaken beschijft in de verschillende EU-lidstaten nadat het Hof van Justitie de Europese landen die onterecht het verlaagd BTW-tarief toepasten in de paardensector veroordeelde. Daarbij kan bijzondere aandacht gegeven worden aan de gevolgen hiervan voor de concurrentieposititie van België (telkens geen BTW gerecupereerd kan worden).

Evaluatie en aanbevelingen campagnes vzw Evaluatie en aanbevelingen campagnes vzw PaardenPunt Vlaanderen

Sinds 2009 lanceerde het Vlaams Paardenloket, nu PaardenPunt Vlaanderen, al heel wat sensibiliseringscampagnes:

- Paard op de baan? Kalm aan!
- Hou jezelf in toom
- De vijf geboden bij de aankoop van een paard
- Goed ge-EQUI-peerd de weg op
- Stichting voor paarden in nood
- ...

Wij zijn altijd op zoek naar studenten om één of meerdere van deze initiatieven aan een strenge evaluatie te onderwerpen en toekomstsuggesties te formuleren om de campagnedoelstellingen nog beter te bereiken.

Paarden als therapieassistent: Termen, definities, actoren en meerwaarde in Vlaanderen

Het gebruik van paarden voor menselijke therapie is aan een opmars bezig en verschillende enthousiastelingen leveren op dit vlak al enige tijd een nuttige bijdrage. In landen als de Verenigde Staten is het concept sterk ontwikkeld en geniet het goede bekendheid, maar in Vlaanderen lijkt dit momenteel niet het geval. Van een officiële erkenning is voorlopig geen sprake. Er is immers weinig wetenschappelijke kennis voorhanden over de Vlaamse situatie. Daarnaast worden ook in dit veld verschillende zowel Nederlandstalige als Engelstalige termen gehanteerd wat veel verwarring met zich mee brengt en het voor een buitenstaander niet gemakkelijk maakt om de werkwijze meteen te begrijpen.

Dit blijkt duidelijk uit de discussietekst die de deelnemers aan de dialogodag “Het paard en de samenleving” voorgeschoteld kregen:

“Therapeutisch paardrijden’ wordt over het algemeen gebruikt als overkoepelende term voor alle werkvormen, waarbij gebruikgemaakt wordt van het paard om de levenskwaliteit van personen met een handicap te verbeteren. Therapeutisch paardrijden is internationaal de term die gebruikt wordt voor alles wat paardrijden betreft voor personen met een beperking. Daaronder vallen zowel de therapeutische toepassingen als het aangepast paardrijden voor personen met een handicap. Internationaal wordt dit vertegenwoordigd door het FRDI (The Federation of Riding for the Disabled International A.I.S.B.L. of La Federation Internationale d’Equitation Therapeutique). Zij richten om de drie jaar een internationaal congres in voor alle disciplines.

Equine Assisted Therapy (EAT) beperkt zich tot het therapeutisch of psychosociaal werken met het paard als medium en onderscheidt zich van het aangepast - recreatief of sportief – paardrijden voor personen met een beperking. Het paard en paardrijden is in EAT een middel, en niet het doel van de activiteit. Bij EAT gaat het om doelgericht handelen – op verschillende terreinen en op regelmatige basis – door professionele werkers in de gezondheids- en verzorgingszorg met het paard als medium. EAT is een holistisch gebeuren waarbij zowel fysieke, cognitieve en emotionele componenten aan bod komen en waar het accent kan gelegd worden op verschillende aspecten afhankelijk van het toepassingsgebied:

Hippotherapie is een therapie, waarbij binnen de gezondheidszorg, en dit zowel voor de lichamelijke als de geestelijke gezondheid, het paard in de hulpverlening ingeschakeld wordt. Hierbij zijn (para)medisch opgeleide therapeuten verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Op het fysieke vlak worden het paard en zijn bewegingen gebruikt om de motoriek te stimuleren en te faciliteren. De unieke en niet na te bootsen driedimensionale bewegingen van de paardenrug - welke analoog zijn aan het menselijk stappatroom – en de rijzit beïnvloeden de spiertonus, de rompoprichting en rompstabiliteit, de evenwichtreacties en de houding van de berijder die op de bewegingen reageert en respondeert. Hierbij wordt het paard meestal in stap geleid door een begeleider, naast de therapeut die de bewegingen van de berijder op het paard permanent begeleidt en evalueert (kinesitherapie op het paard).

Op het psychomotorische vlak worden de zintuigen en de perceptie gestimuleerd, waardoor ontwikkelingsgericht kan gewerkt worden bij personen met een verstandelijke beperking, met ontwikkelingsretardatie en ontwikkelingsstoornissen en dit op een functionele manier. Het paard wordt gebruikt als stimulator, motivator en activator. Hierbij kan het paard geleid of zelf gestuurd worden. Oefeningen naast, met en op het paard zijn mogelijk (psychomotorische therapie met en op het paard).

Op het geestelijke vlak ligt het accent op beleevingsfactoren en wordt intrapsychische therapie verstrekt aan cliënten met psychische of psychiatrische problemen waarbij emotionele en sociale componenten belangrijk zijn. Hierbij is het contact en de omgang met het paard even belangrijk als het berijden van het paard. Er kan ook uitsluitend naast de paarden gewerkt worden, individueel of in groep.

Orthopedagogisch paardrijden, waarbij orthopedagogisch gewerkt wordt op educatief en op psychosociaal vlak. Doelgroepen zijn kinderen en volwassenen, met een verstandelijke beperking, ontwikkelingsstoornissen, gedragsstoornissen of met een psychosociale problematiek. In tegenstelling tot de codes die de relaties tussen mensen regelen, is het contact met het paard in de eerste plaats intuïtief. Sommige mensen die er niet in slagen om normale relaties te hebben met hun omgeving, slagen er wel in om te communiceren met hun paard. Op die manier krijgen ze meer inzicht in hun omgeving, gaan ze initiatieven nemen en proberen ze zelf de dialoog aan te gaan, iets waar ze in het dagelijks leven de grootste moeite mee hebben. Karaktergestoorde kinderen leren dankzij het paardrijden ook hun reacties beter te beheersen en krijgen hierdoor tegelijk meer zelfvertrouwen.

De functie van het paard is niet echt gekoppeld aan het ‘paardrijden’ op zich zoals het zitten in het zadel en het paard besturen. De cliënten komen immers niet om ‘paard te rijden’, maar wel om samen met het paard aan een probleemstelling te werken die veel ruimer is dan het paardrijden. De omgang met het paard in al zijn facetten, zoals het poetsen van het paard, het afhaken van het paard uit de weide, het omgaan met het paard in de piste zonder dat de cliënt het paard berijdt, horen daar ook bij.

Kernpunten

EAT/Hippotherapie gaat reeds door in diverse instellingen in Vlaanderen, hetzij in een manege binnen de instelling zelf, hetzij in een privémanege in de buurt waar ze regelmatig en op vaste tijden terecht kunnen. Meestal wordt dit begeleid door personeel van de instelling zelf, al dan niet door hiervoor opgeleide therapeuten. Hier en daar werken ook reeds enkele therapeuten privé met één of andere vorm van EAT.

De term 'hippotherapie' wordt echter vaak ten onrechte aangewend voor aangepast paardrijden of paardrijden voor personen met een beperking. Het 'paardrijden voor personen met een handicap' is vanzelfsprekend een heilzame activiteit, maar kan niet gezien worden als een therapie. Het accent ligt immers niet op het werken aan een probleem, maar wel op het recreatieve en sportieve aspect. Vaak wordt dit dan ook niet met de nodige deskundigheid ondersteund. Daarom zou het goed zijn dat er een soort 'erkenning' komt voor hippotherapie, waarbij aan bepaalde voorwaarden moet voldaan worden om dit verantwoord toe te passen. Zoals bijvoorbeeld verworven competenties of een erkende opleiding volgen, een geschikte infrastructuur en voldoende veiligheid bieden, over de geschikte en specifiek hiervoor opgeleide paarden beschikken, voldoende begeleiders voorzien, ethisch verantwoord werken ...

Sinds 2005 bestaat er een postgraduaat opleiding EAT aan de Arteveldehogeschool in Gent die houders van een diploma in de gezondheidszorg en welzijnszorg kunnen volgen. Het getuigschrift EAT wordt gekoppeld aan het eerder behaalde diploma.

Deze erkenning zou dan ook kunnen gekoppeld worden aan de terugbetaling van deze EAT-sessies. Momenteel voorzien bepaalde mutualiteiten een vergoeding (beperkt tot maximum 60 € per jaar).

Er is echter geen sprake van een echte terugbetaling daar bijvoorbeeld het RIZIV hippotherapie nog steeds niet erkent als een kinesitherapeutische behandeling met terugbetaling. Er zou ook beroep moeten kunnen gedaan worden op de steun van een beroepsverzekering bij het uitoefenen van hippotherapie.

De huidige situatie is zo dat hippotherapie nog vaak onder de noemer 'liefdadigheid' valt en aangewezen is op giften van service clubs, activiteiten ingericht door lokale vzw's, vrijwilligerswerk en veel persoonlijke inzet zonder een echte verloning van de hippotherapie of vergoeding van de reële onkosten.

..."

Er kan dus nog veel nuttig studiewerk verricht worden rond het gebruik van paarden voor menselijke therapie in Vlaanderen:

- In het kader van dit onderwerp zouden studenten bijvoorbeeld de veelheid aan termen en definities kunnen opsporen. Waar situeren de definitieproblemen zich? Over welke begrippen bestaat er consensus? Welke vlag dekt de lading?...
- De UGent beschikt reeds over cijfermateriaal rond het aantal initiatieven mbt hippotherapie in Vlaanderen. Deze data werd bekomen als onderdeel van een studie over interventies met assistentie van dieren. Een specifieke studie die inzoomt op therapie met paarden specifiek in de Vlaamse context bestaat nog niet en kan erg nuttig zijn. Hoeveel personen zijn ermee bezig als therapeut? Hoeveel mensen lieten zich aan de hand van de verschillende therapietypes bijstaan? Waren zij tevreden en maakten ze vooruitgang? Hoeveel therapeuten doen dit beroepsmatig? Welke vormen van therapie komen (het meeste) voor? ...

E quilabel, een kwaliteitslabel voor paardenhouderijen

De laatste jaren is de kwaliteitszorg in opmars:

- In verschillende sporttakken worden door de sportfederaties kwaliteitsnormen aan hun clubs opgelegd. Ook het gebruik van kwaliteitslabels in de sportclubs wordt steeds groter. Met de ondersteuning van de Vlaamse Sportfederatie (VSF) en Blosso ontwikkelden diverse sportfederaties specifieke kwaliteitslabels en -certificaten. Zo hebben zowel de Vlaamse Gymfederatie als de Voetbal- en Basketfederatie een volledig uitgewerkt kwaliteitslabel gebaseerd op het IkSport@label, wat staat voor integrale kwaliteitszorg binnen de sport
- Het overheidsproject "Preventagri" (ILVO) voert veiligheidsaudits en risicoanalyses uit op landbouwbedrijven
- In het buitenland bestaan er heel wat kwaliteitslabels voor bedrijfstypes in de hippische sector.
- ...

Ook de vraag naar kwaliteitszorg binnen de Vlaamse maneges en pensionstallen wordt steeds vaker gesteld. In het verleden kende Syntra reeds aan 27 maneges een kwaliteitslabel toe om kwaliteitsvolle maneges te onderscheiden en potentiële stageplaatsen te evalueren. Momenteel zijn er ongeveer een 400-tal maneges/pensionstallen actief in het Vlaamse landschap, waarvan een groot deel erkend door VLP.

Het Vlaams Paardenloket vzw deed een bevraging bij 1.249 klanten en 209 uitbaters van een manege of pensionstal. Daaruit bleek dat de sector vragende partij is voor een nieuw concept. Onze respondenten zagen het kwaliteitslabel om uiteenlopende redenen als nuttig en bijna 90% van de uitbaters was bereid deel te nemen aan een nieuw label. De roep om via het label het paardenwelzijn te verbeteren kwam ook sterk naar voor in de bevraging.

Op 8 november 2014 lanceerde het Vlaams Paardenloket het E quilabel, een kwaliteitslabel voor maneges en pensionstallen.

[» Klik hier voor de E quilabel-website.](#)

Gezien deelnemende bedrijven gescoord worden op 147 criteria wordt er erg veel nuttige informatie verzameld via het label. Een student kan aan de hand van deze data een benchmarkingstudie uitvoeren, de problemen binnen de sector identificeren, oplossingen voorstellen,...

Definities van hippische beroepen en begrippen

Dit onderwerp kadert binnen één van de acties binnen het Vlaams Actieplan voor de Paardenhouderij: Formuleren en updaten van begrippen uit de paardenwereld:

“Er bestaan heel wat begrippen in de paardenwereld die niet altijd door iedereen op eenzelfde en eenduidige manier worden geïnterpreteerd. Gezien de enorme diversiteit binnen de sector zijn er, zeker wat de verschijningsvormen betreft, heel wat mogelijkheden: paardenfokkerij, paardenhouderij, manege, stoeterij, pensionstal, hengstenhouderij, paardenmelkerij,...

Daarnaast worden heel wat van deze activiteiten ook nog eens gecombineerd binnen één en hetzelfde bedrijf. Op het vlak van ruimtelijke ordening kan dat voor de nodige problemen zorgen. Want wat hoort bijvoorbeeld thuis binnen welke bestemming. Daarom is het essentieel dat deze begrippen duidelijk gedefinieerd worden.

Ook andere termen uit de paardenwereld zoals afspanning, hippotherapie, ruitersporen, jaagsporen,...worden vaak uiteenlopend gehanteerd. Om goede regelgeving te maken, is het van groot belang dat iedereen eenzelfde terminologie hanteert.”

Vlaams Actieplan voor de Paardenhouderij, 2009

[» Klik hier om het Vlaams Actieplan voor de Paardenhouderij te bekijken.](#)

Er bestaat een grote diversiteit aan (vak)begrippen gerelateerd aan de paardenhouderij die niet altijd gekend zijn bij personen zonder voorkennis van de sector. Bovendien blijkt er ook tussen de paardenhouders vaak verwarring te bestaan:

Verschuivende termen overlappen gedeeltelijk qua betekenis:

- Stoeterij – Hengstenhouderij
- Hippo therapie – Horse Related Therapy – Equithérapie, ...
- ...

Anderzijds geven verschillende organisaties een andere invulling aan hetzelfde begrip:

- Een landbouwer wordt soms beschreven als iemand die onder andere een bepaald arbeidsinkomen verwerft door het uitvoeren van landbouwactiviteiten. Andere organisaties bestempelen iedereen die landbouwgronden bezit als een landbouwer (los van zijn of haar professionele activiteiten).
- ...

Er bestaan ook termen die doelbewust niet gedefinieerd worden om speelruimte toe te laten.

- Para-agrarische activiteiten zijn werkzaamheden die niet echt als pure landbouw beschouwd worden maar er wel zeer sterk bij aanleunen. Tot dusver geen verwarring, als men echter concreet wil weten welke activiteiten eronder vallen, zal men bij uiteenlopende organisaties een verschillend antwoord krijgen.
- ...

Het is tenslotte ook zelden duidelijk waar het ene begrip eindigt en het andere begint. Dit vormt vaak een probleem bij bedrijven die meerdere paardenactiviteiten uitoefenen.

- Manege – Pensionstal - Privéstal
- Fokkerij – Opfok – Africhting
- Hippische landbouwactiviteit – Aan de landbouw verwante hippische beroepsactiviteit – Hippische niet-landbouwactiviteit
- ...

In 2009 ging vzw Vlaams Paardenloket van start met de oplijsting van deze begrippen en hun uiteenlopende invullingen. Meteen werd duidelijk dat vooral de onduidelijke definitie van beroepen voor praktische problemen zorgt als paardenhouders te maken krijgen met wetgeving.

In het kader van dit onderwerp zouden studenten regelgeving en praktijkgetuigenissen kunnen aanwenden om de gebruikte definities op te sporen en een eigen invulling voor te stellen. De studie kan enerzijds erg breed gaan om een elementair totaaloverzicht van

---

probleembegrippen en hun invulling te bekomen of anderzijds focussen op een aantal begrippen die in detail worden uitgewerkt.

Eigenhandig samenstellen van krachtvoeder voor paarden: De ideale mix voor paard en portefeuille

Sommige paardenhouders verkiezen om hun paardenvoeding niet aan te kopen maar zelf te produceren. Zij verplanten de basisbestanddelen – gedeeltelijk – zelf of kopen deze aan in bulk.

- Indien mensen hun krachtvoer zelf verplanten en/of samenstellen, wat is dan vanuit gezondheids- en financieel standpunt de ideale mix van basisingrediënten, additieven, vitaminen, smaken, ..?
- Hoe verschilt dit voor diverse paardenrassen, -leeftijden, -types ..?
- Wanneer valt eigenhandige productie te verkiezen boven de aankoop van kant-en-klaar krachtvoer en visa versa?
- ...

Weideschuilhokken voor paarden

De weide is dé plaats bij uitstek waar paarden zich 'thuis' voelen. Veelal verblijven ze er in groep, hetgeen tegemoetkomt aan hun natuurlijke behoeften als kuddedier. De weide is als het ware het natuurlijk biotoop van het gedomesticeerde paard. Het hoeft niet te verwonderen dat paarden over het algemeen de voorkeur geven aan de relatieve vrijheid op de weide boven het naar menselijke maatstaven op het eerste zicht hogere comfort in een stal of schuilhok. Paarden waar sportprestaties van verwacht worden, zullen uiteraard in andere omstandigheden gehouden worden dan fokmerries of recreatiepaarden.

In het kader van dierenwelzijn en ruimtelijke ordening bestaat er veel discussie over de noodzaak van schuilhokken. Wanneer heeft een paard nood aan beschutting op de weide? Hoe moet die beschutting er al naargelang de weersomstandigheden uit zien (bomenrij, overdekte ruimte, met of zonder verharde vloer, ..)? Hoe realistisch is het plaatsen van schuilgelegenheid in het kader van ruimtelijke ordening, landschapsuitzicht, burenhinder, weidebeheer, ..? ...

Momenteel loopt er binnen de KULeuven een uitgebreid onderzoek naar deze materie. Op basis hiervan kunnen zeker nog wat interessante nieuwe studiepunten blootgelegd worden.

Paardenhouderij en veiligheid: Veiligheidsbewustzijn en -praktijk in hippische bedrijven, recreatiecentra, verenigingen,...

Er bestaan tal van brochures over veiligheid in de paardenhouderij uitgegeven door zowel de overheden als de sector zelf. Vzw PaardenPunt Vlaanderen merkt ook dat deze informatie erg populair is bij haar websitebezoekers.

De informatie ligt voor het grijpen maar wordt er ook rekening mee gehouden? Hechten bedrijven, maneges, individuele paardenhouders, ... veel belang aan veiligheid? Hoe trachten zij zo veilig mogelijk te werk te gaan? Welke veiligheidsregels worden het vaakst opgevolgd en genegeerd? De antwoorden op deze en andere vragen zijn noodzakelijk om een efficiënte hippische veiligheidscampagne voor Vlaanderen op poten te zetten. Daarom kan een studie binnen deze thematiek erg relevant zijn.

Grasland voor paarden

De Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling van de Vlaamse overheid geeft reeds verschillende jaren een interessante brochure uit rond grasland voor paarden. Deze valt onder andere te raadplegen op onze website. Het naslagwerk kan een interessant uitgangspunt zijn voor een aantal specifieke studies rond dit onderwerp.

- Hoe beheren professionele paardenbedrijven en hobbyeigenaars in Vlaanderen hun grasland? Verschilt hun aanpak? In welke mate spelen economische factoren een rol bij professionele uitbaters? Hoe kunnen beide groepen hun grasland optimaal beheren op basis van de criteria die zij belangrijk vinden?...
- Begrazing in natuurgebied: Verschillen tussen Nederland en België...
- Ecologisch verantwoord graslandbeheer: Vinden paardenhouders het belangrijk? Zijn paardenhouders op de hoogte van de subsidies die de overheid en de Vlaamse Landmaatschappij ervoor aanbieden? Overtuigingspunten en struikelblokken? ...

Subsidies voor de Vlaamse paardenhouderij

In 2009 werkte de vzw Vlaams Paardenloket aan een zo uitgebreid mogelijk overzicht van steunmogelijkheden waar de paardenwereld mogelijks beroep op kan doen. De klemtoon lag daarbij op maatregelen van de overheid maar ook private instellingen kunnen bondig aanbod komen.

Dit overzicht werd vertaald in een document opgedeeld in 9 hoofdstukken:

1. Definities en organisaties
2. Duurzame paardenhouderij op het platteland
3. Landbouw
4. Landschap, natuur en milieu
5. Welzijn, gezondheid en samenleving
6. Sport
7. Toerisme
8. Erfgoed
9. Diverse

Vzw PaardenPunt Vlaanderen zou graag te weten komen of paardenhouders beroep doen op deze mogelijkheden. Wie vraagt de steun aan? Konden paardenhouders de subsidies daadwerkelijk bekomen? Welke gevolgen had het verkrijgen van de steun op de hippische aanvrager? Werd uiteindelijk bereikt wat de subsidieverlener voor ogen had? ...

Daarnaast is dit document aan een update toe. Ook daar kan een interessant studie rond gemaakt worden.

Paardenliefhebbers die niet aangesloten zijn bij een hippische organisatie: Aantal en profiel

In 2008 werd er een studie uitgevoerd naar de economische waarde van de Vlaamse paardensector. De onderzoekers wisten maar liefst 200.000 personen te vinden die betrokken zijn bij het paardengebeuren in onze streek. Hierbij werd wel een belangrijke kanttekening gemaakt: Dit cijfer is naar alle waarschijnlijkheid een grote onderschatting van het werkelijke aantal. Er bestaat immers een erg grote groep van liefhebbers die bij geen enkele organisatie aangesloten is en moeilijk op te sporen valt.

Vzw PaardenPunt Vlaanderen is een gratis aanspreekpunt en informatiecentrum voor iedereen die met paarden in aanraking komt. Aangezien de organisatie vaak belangrijke gegevens verspreidt, is het van groot belang dat ze alle betrokkenen weet te vinden en bekend is bij iedereen die haar hulp kan gebruiken.

Dankzij enkele diverse mediacampagnes won vzw PaardenPunt Vlaanderen bekendheid bij verschillende doelgroepen zoals de fokkerij, competitiesport, trekruiters enzovoort. Toch komen wij af en toe nog iemand tegen die reeds lange tijd met bepaalde vragen zit en niet weet dat hij/zij gratis bij ons terecht kan.

Vaak zijn deze mensen niet bij een bekende hippische organisatie aangesloten. In deze context stellen wij ons dus de volgende vragen:

- Wie is de hobbymatige paardenliefhebber die niet aangesloten is bij de gekende organisaties?
  - Hoe komen deze personen in aanraking met paarden?
  - Welke hippische activiteiten voeren ze uit, wanneer en hoe vaak?
  - Welke interesses hebben ze?
-
- Hoe kan vzw PaardenPunt Vlaanderen aan bekendheid winnen bij deze doelgroep?

Rittigheid

Duitsland kent een lange traditie in het fokken van “rittige” paarden die zich gemakkelijk laten rijden, een aangenaam karakter hebben, graag werken en dergelijke meer. Ook in Vlaanderen wint de rittigheid van paarden aan interesse. Dit sluit naadloos aan bij de sterke stijging van de hobby- en recreatieruiterij maar ook de sport zou hierbij kunnen baten. Wat is rittigheid? Hecht Vlaanderen belang aan rittigheid? Wat is het belang van rittige paarden in de topsport, de amateursport en de recreatieruiterij? Hoe gaan de Vlaamse fokkers om met dit begrip? In welke mate is rittigheid al dan niet erfelijk? ...

Moderne voortplantingstechnieken

De Vlaamse paardenhouderij is zeker en vast een wetenschappelijk vooruitstrevende sector. Reeds in de jaren 80 zag het eerste Europese veulen geboren uit een diepvries-embryo het licht in deze regio (Kiepert Cool ET van de Breemeersen) en in 2009 stond het eerste Belgische proefbuisveulen op stal in de Faculteit Diergeneeskunde van de UGent.

Jaarlijks publiceert de Vlaamse overheid cijfergegevens rond spermawinning, inseminatie en embryotransplantatie die de vooruitstrevendheid van de Vlaamse paardenfokker volmondig bewijzen. Enkele bevindingen uit 2008:

- Aantal centra voor spermawinning, inseminatie en embryotransplantatie: 100
- Aantal gebruikte donorhengsten: 595
- Aantal geproduceerde spermadosissen: 25558
- Gemiddeld aantal gewonnen dosissen per hengst: 95
- Aantal inseminaties: 6703
- Aantal embryotransplantaties: 1253
- ...

Cijfermateriaal: www.vlaanderen.be/landbouw

Daarnaast verscheen Studbook Zangersheide regelmatig in de media rond het klonen van toppaarden uit het Z-stamboek. Tot nader order worden er geen paarden gekloond in België en moeten geïnteresseerden naar het buitenland. Dit betekent niet dat klonen verboden is. Er bestaat momenteel geen specifieke regelgeving.

Rond deze nieuwe ontwikkelingen kan zeker nog wat nuttig onderzoek gebeuren vanuit wetenschappelijke, economische en/of maatschappelijke invalshoek.

Wormen

Paarden die wormen krijgen worden er niet gezonder op. Hoewel dit de evidentie zelf is, lijkt niet iedereen dit gegeven ernstig te nemen. Dierenartsen komen immers regelmatig paarden tegen die niet, incorrect of onregelmatig ontwormd worden. Wat zijn juist de bedreigingen? Hoe erg is de dreiging? Hoe gaan paardenhouders om met (ont-)wormen? Moeten zij beter bewust gemaakt worden van dit probleem en hoe zou dat best gebeuren? ...

Trekracht van paarden: Wiskundig model

Paarden leveren dé groene energie bij uitstek niet enkel onder het zadel maar ook bij aangespannen tochten door zowel binnensteden als het platteland. Bovendien is het werken met trekpaarden weer sterk in opmars bij gemeenten en in natuurgebieden. Het trekvermogen van deze edele viervoeters is indrukwekkend, maar kan het eigenlijk ook gevat worden in een rekenmodel waarin de verschillende parameters zoals gewicht van het paard, leeftijd, soort koets, bodem, enz. verwerkt kunnen worden?